

یادبود جنگجوی سلجوقی

بر بلندای برج اینانج



نام: برج اینانج قدمت: ۸۵۴ سال نشانی: شهرری، تقی آباد، خیابان ترابی

هم معروف می‌شود. طبق منابع تاریخی در حفاری‌ها توسط قاچاقچیان در دوره قاجار و پهلوی اول اشیاء و عتیقه‌های گرانبایی همچون پارچه‌هایی مربوط به دوره آل بویه کشف و به سرقت برده شد و به گفته مردم محلی، سرقت شمشیر و خنجر هم گزارش شده است.

آنچه از گنبد یا گور اینانج بر بالای کوه طبرک باقی مانده، محوطه وسیع مدوری است که قطر دایره آن بیشتر از ۳۶ متر است. نیمی از دیواری که گنبد را محصور می‌کند، به دلیل شیب طبیعی کوه به تدریج رو به بالا می‌رود و نیمه جنوبی حصار بر شالوده‌ای استوار است که از پایین کوه با سنگ و گچ ساخته بودند. در میان این برج وسیع، بنایی از آجر و گچ ساخته بودند که در آن ۲ حفره به صورت قبر رو به قبله وجود داشت.



انتهای خیابان ترابی در شهرری به کارخانه آجر نسوز می‌رسد. در شمال کارخانه و جاده مشرف به آن، کوه طبرک با ۲ بنای تاریخی بر فراز آن به چشم می‌خورد. یک بنای سنگی و آجری که مقبره یکی از سلجوقیان سلجوقی به نام اینانج است و کمی فراتر از آن، درست در امتداد پله‌های آهنی، یک ستون هشت گوش آجری قرار گرفته که به برج نقاره‌خانه شهرت دارد.

احمد ابو حمزه، ری‌شناس، درباره بنای تاریخی برج و شخصیت اینانج می‌گوید: «اینانج نظامی معروفی در قرن چهارم و در دوره سلجوقیان است که ۴ شمشیر می‌بست و با هر ۲ دستش شمشیر می‌زد. در آن دوران در پایین کوه نقاره‌خانه پادگانی وجود داشت. به همین خاطر وقتی اینانج در جنگی در اصفهان کشته می‌شود، پیکرش را به اینجا می‌آورند و دفن می‌کنند. اکنون آن پادگان که فضای وسیعی بود، به برج اینانج معروف است.»

جالب است بدانید که برج اینانج چند نام دیگر هم دارد. برای مثال، خواجه نظام الملک در کتابش از این برج به نام «دیده سپهسالار» یاد کرده است. همچنین این برج میان مردم محلی در دوره معاصر به نام «برج یزید» شهرت داشت. گویا قاچاقچیبانی که اغلب شان روس بوده‌اند با علم به اینکه ایرانیان همواره بر یزید لعنت می‌فرستند و از هر کس بدشان بیاید او را یزید خطاب می‌کنند، با هدف دور کردن اهالی از این محدوده و به قصد حفاری و سرقت آثار باستانی فارغ از مزاحمت مردم، اینجارا یزید می‌نامند و به تدریج این برج به برج یزید



نام: کاخ گلستان قدمت: دوره تیموریان نشانی: خیابان ۱۵ خرداد، میدان آرگ

ارگ سلطنتی و سفرنامه ۶۲۰ ساله



«کلاویخو» اسپانیایی که در عصر تیموری به ایران آمده، نخستین جهانگردی به شمار می‌رود که به تهران سفر کرده و در سفرنامه‌اش شرح نسبتاً دقیقی از سبک زندگی و آداب و سنت‌های اهالی تهران قدیم ارائه داده است. کلاویخو در سال ۷۸۴ شمسی به عنوان سفیر و فرستاده پادشاه اسپانیا برای رساندن پیام صلح و دوستی به تیمور لنگ که یکی از فرماندهان قدرتمند منطقه خاورمیانه بود به تهران سفر می‌کند.

جهانگرد اسپانیایی اوایل تابستان به تهران که در آن روزگار شهر قان نامیده می‌شد، رسید و مراسم استقبال را اینگونه توصیف کرده است: «ضمن توقف در «شهرقان» پیامی از باباشیخ به ما رسید مبنی بر اینکه تیمور بزرگ تأکید کرده استقبال خوبی از ما به عمل بیاورد.» باباشیخ از طرف تیمور لنگ به عنوان حاکم تهران انتخاب شده بود و بعد از استقبال رسمی از کلاویخو، او را به مهمانسرای می‌برد که تیمور لنگ هنگام عبور از تهران در آن منزل می‌کند.

این مهمانسرا دقیقاً در محدوده فعلی کاخ گلستان و ارگ سلطنتی واقع شده بود. نکته جالبی که در سفرنامه کلاویخو به آن اشاره شده، شیوه پذیرایی از مهمانان خارجی و فرستادگان ویژه پادشاه اسپانیا در تهران بوده است. آشپزها به دستور باباشیخ، اسب سرخ شده سر سفره می‌گذارند و این شیوه پذیرایی از مهمانان خارجی هنوز در کشورهای آسیای میانه مثل قزاقستان، قرقیزستان و... رواج دارد. سفرنامه کلاویخو نخستین سفرنامه‌ای است که درباره تهران نوشته شده و ۶۲۰ سال قدمت دارد.

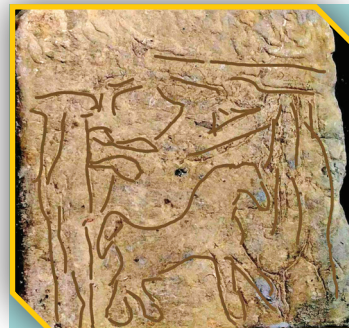
گذشته پنهان در قبرستان گبرها



نام: سنگ قبرهای قدیمی

قدمت: ۷۰۰ سال

نشانی: محدوده محله بهاران و کن



سنگ‌نوشته‌های زیادی در قبرستان‌ها و به خصوص در باغ‌های محله کن کشف شده است که نشان از هویت چند صدساله این محله قدیمی دارد. امین نور قربان از فعالان فرهنگی این محله می‌گوید: «تاریخی که روی سنگ‌ها درج شده نشان از قدمت ۷۰۰ ساله آنها دارد. روی یکی از این سنگ‌ها عبارت «قبر احمد» یا «حسنک زبرک» حک شده است. سنگ‌ها به قدری سنگین‌اند که نمی‌شود ۵ نفری هم بلندشان کرد. بزرگ‌ترهای ما می‌گفتند این منطقه قبرستان گبرها بوده است. حکاکی روی سنگ کار هزینه‌بری بوده و فقط ثروتمندان می‌توانستند چنین کاری سفارش دهند. این در حالی است که قبرهای مردم عادی را با چیدن سنگ‌های رودخانه‌ای مشخص می‌کردند. سال‌ها پیش در محدوده دره پستانک در محدوده محله بهاران فعلی قبرهایی در جریان ساخت و ساز یافت شد که اموات رو به قبله دفن نشده بودند. ظاهر این افراد مسلمان نبوده‌اند.»

همچنین نور قربان می‌افزاید: «زمانی که مدرسه مهدیه کن ساخته می‌شد چند قبر پیدا کردند که اسکلت به صورت جنین در قبرها قرار گرفته بودند و وسایلی نیز کنارشان یافت شد. به دلیل ناآگاهی این قبرها حین ساخت و ساز از بین رفته و کسی پیگیر آنها نشده است. چند سنگ قبر قدیمی نیز در هشتی ورودی صحن امامزاده جعفر (ع) وجود داشت که روی دیوار بود. قدمت سنگ قبرها براساس تاریخ درج‌شده رویشان بیش از ۵۰۰ سال بود. روی بعضی از این سنگ قبرها تصویری از جانماز و تسبیح هم حک شده بود.»